

> Retouradres Postbus

**Immigratie en
Naturalisatiedienst**

Aan: Minister(s) van Asiel en Migratie en aan de Secretaris-generaal van het ministerie van Asiel en Migratie

Rijnstraat 8
2515 XP
Den Haag

Adres: Turfmarkt 147

Datum 22 januari 2026
Betreft Analyse uitvoerbaarheid Asiel- en Migratiepact IND

Geachte heer Van Weel en mevrouw Keijzer,

Op 12 juni 2026 treedt het Europese Asiel- en Migratiepact (hierna: Pact) in werking. Het Pact maakt een aanpassing van de Nederlandse asielprocedure noodzakelijk. Dit heeft geleid tot de ontwikkeling van een nieuwe asielprocedure die is opgenomen in het wetsvoorstel Uitvoering en Implementatie Migratiepact, die de IND op dit moment implementeert. Met deze brief informeer ik u over de uitvoerbaarheid van het Pact voor de IND. U wordt verzocht deze brief door te geleiden naar beide Kamers.

Het Pact maakt dat het Nederlandse asielstelsel aangepast moeten worden aan de nieuwe vereisten, waaronder kortere termijnen, uit de verordeningen. De IND heeft bij meerdere gelegenheden de noodzaak van een hervorming van het stelsel onderschreven, mede vanwege de kansen voor versnelling en een efficiëntere inrichting van de procedure. Tegelijkertijd vraagt de omvang van het Pact, in combinatie met de harde deadline, vrijwel de volledige verandercapaciteit van de organisatie. De ontwikkeling van een nieuw asielproces, de eerdere invoering van andere wetswijzigingen en de bouw van een nieuw informatievoorzieningssysteem (IV-systeem) maken de beschikbare implementatietermijn – hoewel niet onredelijk – in de praktijk een uitdaging voor de IND.

Zoals ik in mijn brief van 23 september 2025 heb aangegeven verwacht de IND op 12 juni 2026 te kunnen starten met de uitvoering van het Pact.¹ Op basis van de huidige inzichten kan de IND bij een instroom tot circa 25.000 eerste aanvragen per jaar de nieuwe termijnen naleven en de instroom bijhouden door gericht capaciteit vrij te maken.² Er wordt rekening gehouden met een ingroeipad, de versnelling en productiviteitswinst worden richting 2027 volledig gerealiseerd.

Hieronder ga ik in meer detail in op de uitvoerbaarheid voor de IND van de belangrijkste onderdelen van het Pact: de screening, de nieuwe asielprocedure en de juridische counseling. De bevindingen zijn gebaseerd op de voorlopige bevindingen van het rapport dat volgt in het eerste kwartaal van 2026, waarin ook de effecten voor de keten worden meegenomen. Omdat enkele keuzes recent zijn gemaakt, zijn nog niet alle analyses gereed.

¹ Aanbiedingsbrief aan de Ministers van de IND, totaalbeeld
Asielnoodmaatregelenwet/Tweestatusstelsel, 23 september 2025

² Conform de Meerjaren Productie Prognose (MPP) 2025, op 26 september 2025 gedeeld met de Kamer. Naast de capaciteit om de nieuwe instroom bij te houden, maakt de IND capaciteit vrij voor het afdoen van de bestaande aanvragen.

**Immigratie- en
Naturalisatiedienst**

Analyse uitvoerbaarheid IND

Screening

Immigratie- en
Naturalisatiedienst

De screeningsprocedure is een nieuwe set aan taken die voortvloeit uit de screeningsverordening. De IND zal de screeningsprocedure gaan uitvoeren in het binnenland, voor vreemdelingen die reeds op het grondgebied verblijven en zich melden op een aanmeldlocatie.

De screening kan conform de verordening worden uitgevoerd in Ter Apel per 12 juni 2026. De IND voert de taken uit binnen het nieuwe proces Ontvangst en Voorbereiden Asielprocedure (OVA). Door de screening direct bij de IND te laten plaatsvinden en te integreren in de asielprocedure vervallen overdrachtsmomenten en dubbelingen in de keten en kan de IND gerichter informatie ophalen die relevant is voor het hoor- en beslisproces. Dit draagt naar verwachting bij aan versnelling van het proces en maakt het mogelijk in meer zaken met één gehoor te volstaan. De IND verwacht de instroom te kunnen bijhouden en iedereen binnen drie dagen te screenen. Voor de uitvoering per 12 juni 2026 wordt uitgegaan van de bestaande locatie in Ter Apel, indien noodzakelijk kan op een later moment het proces ook op andere aanmeldlocaties geïmplementeerd worden en daar plaatsvinden.

De verordening schrijft voor dat alleen vreemdelingen gescreend moeten worden die nog niet in een andere lidstaat zijn gescreend. Omdat er echter geen structuur voor uitwisseling van screeningsformulieren tussen lidstaten is voorzien, kan de informatie niet worden opgehaald. Daarom voert de IND voor alle vreemdelingen die mogelijk eerder in een andere lidstaat zijn geweest een volledig identificatie- en registratieproces uit dat qua proces volledig overeenkomt met het screeningsproces. Dit geldt eveneens voor hervestigde vluchtelingen.

De IND ziet ook risico's t.a.v. de uitvoering van de screening: bij sterke fluctuaties kan de verplichte termijn van 72 uur die volgt uit de Screeningsverordening onder druk komen te staan. Flexibiliteit in personele inzet en schaalbaarheid van het proces zijn daarom randvoorwaardelijk voor een succesvolle uitvoering. Hierbij dient ook de beschikbaarheid van o.a. externe tolken en medisch personeel meegenomen te worden.

Een nieuw IV-systeem ondersteunt de verwerking van screeningsgegevens en koppelingen met ketensystemen. Dit systeem maakt het mogelijk dat asielzoekers ook zelf gegevens kunnen aanleveren die nu deels in het aanmeldgehoor worden uitgevraagd, waarmee de zelfredzaamheid wordt vergroot. Voor kwetsbare groepen zoals laaggeletterden en mensen met beperkte digitale vaardigheden wordt ondersteuning georganiseerd. Het systeem, inclusief het portaal voor de vreemdeling, bevindt zich momenteel in de realisatiefase. Voor de tijdige inwerkingtreding van het systeem – en het Pact – is de IND ook sterk afhankelijk van de capaciteit van ketenpartners voor de koppeling met de benodigde Europese systemen.

Nieuwe asielprocedure

Het asielbeslisproces verandert fundamenteel door het Pact. De daarop volgende herziening van de procedure heeft er toe geleid dat verschillende nationale processtappen waaronder de voornemenprocedure, de rust- en voorbereidingstijd (RVT), het standaard medisch onderzoek, het voor spoor 4 verplichte aanmeldgehoor (AMG) en de vaste procesdagen in de AA- en VA-procedure komen te vervallen. Hierdoor wordt de procedure eenvoudiger, korter en beter planbaar.

De IND verwacht per 12 juni 2026 volgens de nieuwe procedure te kunnen werken. Het vereenvoudigen van de asielprocedure, inclusief het afschaffen van de voornemenprocedure, is essentieel om binnen de nieuwe Europese termijnen te kunnen beslissen en om het extra werk door het tweestatusstelsel te beperken. Het aantal handelingen dat moet worden verricht gedurende de procedure wordt aanzienlijk minder, terwijl het principe van hoor- en wederhoor gewaarborgd blijft middels het gehoor zelf en de mogelijkheid om correcties en aanvullingen te leveren op het gehoorverslag. Omdat de argumenten tegen een afwijzing nu voor het eerst in beroep worden besproken, richt de IND na het indienen van beroep een extra filtermoment waardoor zaken die in deze fase niet hersteld kunnen worden geen capaciteit vergen van de rechtbanken. Een uitgebreidere toelichting vindt u in de uitvoeringstoets afschaffen voornemenprocedure, die eerder met de Kamer is gedeeld.³

Het vervallen van de RVT, het standaard medisch onderzoek en het AMG maakt het mogelijk het gehoor sneller te plannen en dubbelingen uit het huidige proces weg te nemen. De noodzakelijke voorbereidingstijd en juridische counseling blijven hierbij geborgd. Het medisch advies in de huidige procedure blijkt in een groot aantal van de zaken geen bijzonderheden op te leveren. Medische signalen worden voortaan tijdens de screening opgehaald, met aanvullend onderzoek alleen wanneer daar concrete aanleiding toe bestaat. Dit vermindert afhankelijkheid van medische capaciteit. Informatie die nu via het AMG wordt verkregen, wordt voortaan tijdens de screening of in het persoonlijk onderhoud opgehaald. Het loslaten van vaste procesdagen maakt het proces flexibeler en zorgt ervoor dat capaciteit sneller kan worden herverdeeld wanneer bijvoorbeeld een gehoor uitvalt.

Tot slot leidt het vervallen van het gehoor in de terugnamezaken tot een verdere vereenvoudiging en verkorting van deze procedure, al brengen de striktere overdrachtstermijnen wel extra uitvoeringsdruk met zich mee.

Door het vervallen van de processtappen kan de IND in meer zaken volstaan met één gehoor en verdwijnen dubbelingen. Op basis van de huidige inzichten kan de IND bij een instroom tot circa 25.000 aanvragen per jaar de wettelijke termijnen naleven en de instroom bijhouden. Bij hogere instroom kan tijdelijk een voorraad ontstaan. Zoals eerder benoemd wordt er rekening gehouden met een ingroeipad richting volledige realisatie in 2027. Naast de capaciteit voor het bijhouden van de nieuwe aanvragen maakt de IND ook capaciteit vrij voor het afdoen van bestaande aanvragen.

Hoewel het schrappen van nationale stappen de procedure flexibeler maakt, leidt dit op korte termijn niet tot een lagere capaciteitsbehoefte. De capaciteit verschuift naar de tijdige afhandeling van versnelde zaken⁴ en naar de beroepsfase, mede door het tweestatusstelsel en de gewijzigde nareisvoorwaarden.⁵ Hiervoor zijn zoals genoemd in de uitvoeringstoets honderden extra fte's bij de directie Juridische Zaken nodig.

Juridische counseling

³ IND, uitvoeringstoets afschaffen voornemenprocedure, december 2024

⁴ Naar verwachting moet circa 20% van de aanvragen in de versnelde procedure worden afgehandeld t.o.v. van ca. 5% in huidige spoor 2. Omvang doelgroep Dublinprocedure (15%), versnelde (20%) en niet-versnelde procedure (66%) in herziene asielprocedure o.b.v. cijfers 2022 en 2023.

⁵ IND, Uitvoeringstoets Wet tweestatusstelsel, augustus 2025; IND, uitvoeringstoets Verwachte uitvoeringsgevolgen van wetsvoorstellen m.b.t. nareis, september 2025.

De IND is in september 2025 gevraagd om de uitvoering van de juridische counseling op zich te nemen.⁶ Dit betreft kosteloze onafhankelijke juridische ondersteuning in het begin van de procedure, voor het gehoor, tot het moment dat de aanvrager een asieladvocaat krijgt toegewezen. De juridische counseling beperkt zich tot het geven van algemene en procedurele informatie, met ruimte voor vragen van de vreemdeling. De juridische counseling wordt binnen de IND ingericht als een aparte, rolzuivere voorziening. De IND maakt gebruik van de mogelijkheden in de Procedureverordening om naast individuele counseling ook groepsgewijze voorlichting en een helpdeskfunctie (telefonisch, digitaal of fysiek) aan te bieden. Inhoudelijk advies over individuele zaken blijft, vanaf het moment waarop de aanvrager in de gelegenheid wordt gesteld om correcties & aanvullingen te leveren, voorbehouden aan de advocatuur.

De impact van deze nieuwe taak is aanzienlijk, zeker gezien de beperkte implementatietermijn van minder dan een jaar. De IND verwacht op 12 juni 2026 in Ter Apel een fysiek proces ingericht te hebben dat voldoet aan de minimale eisen van juridische counseling. De IV-ondersteuning wordt na 12 juni doorontwikkeld en zal naar verwachting pas in de tweede helft van 2027 volledig gereed zijn.

Randvoorwaarden

De uitvoerbaarheid van het Pact en daarmee de nieuwe asielprocedure hangt voor de IND af van een aantal randvoorwaarden. Allereerst valt de implementatie van het Pact samen met de Asielnoodmaatregelenwet en het wetsvoorstel Tweestatusstelsel. Gelet op de benodigde implementatietermijn van deze wetten zoals die uit de EAUT's blijkt en met nog minder dan vijf maanden te gaan voor het moment van overgang naar het Migratiepact, ziet de IND geen mogelijkheid om het geheel van deze twee wetten eerder dan het Migratiepact te implementeren. In de wetten zitten echter ook onderdelen die geen verandercapaciteit vragen. Deze onderdelen zouden – indien gewenst – eerder geïmplementeerd kunnen worden. Te denken valt bijvoorbeeld aan het afschaffen van de rechterlijke dwangsom. Normaliter kiest de wetgever voor één moment van inwerkingtreding; onder omstandigheden zou de wetgever voor een meer gedifferentieerde wijze van inwerkingtreding kunnen kiezen.

Daarnaast is het voor de IND essentieel dat de verschillen tussen de procedure voor aanvragen die vóór 12 juni 2026 zijn ingediend en die voor aanvragen na deze datum zo beperkt mogelijk blijven. In het wetsvoorstel is daarom opgenomen dat onverplichte nationale stappen, zoals de voornemenprocedure, na inwerkingtreding niet meer worden toegepast in lopende zaken waarin nog geen besluit is genomen.

Ook moet de IND voldoende tijd krijgen om eventuele wijzigingen voortkomend uit de parlementaire behandeling zorgvuldig te implementeren. De implementatie verloopt parallel aan de behandeling van het wetsvoorstel, de IND kan wijzigingen die voortkomen uit de wetsbehandeling mogelijk niet per 12 juni 2026 doorvoeren.

Tot slot

De IND ziet de implementatie van het Pact als een noodzakelijke en ingrijpende verandering van het asielstelsel.

Ik ga graag met u en de Kamers in gesprek over onze bevindingen.

Met vriendelijke groet,

⁶ Kamerbrief invulling juridische counseling en rechtsbijstand, 29 september 2025

Rhodia Maas
Directeur-Generaal IND

**Immigratie- en
Naturalisatiedienst**